

Foto 1. Typisch broedgebied van de Oehoe in het heuvelgebied van Sauerland. Winterberg 2010.

Foto: Gejo Wassink

Nestplaatskeus van Oehoes in het grensgebied van Nederland en Duitsland

Gejo Wassink

Oehoes worden veelal geassocieerd met bergachtige omgevingen waar ze broeden in steile rotswanden. En inderdaad komen ze ook tegenwoordig veel in dit soort gebieden voor. Te denken valt aan bijvoorbeeld de Alpen of bergachtige gebieden van Bayern. In deze moeilijk toegankelijke berggebieden overleefden ook de laatste Oehoes toen ze voor de herintroducties rond 1960 bijna waren uitgeroeid door menselijke vervolging (Breuer 2010, Glutz von Blotzheim & Brauer 1980). Maar ook dicht bij huis, zoals in Sauerland, wordt vaak gebroed in steile rotswanden die her en der in het heuvelland voorkomen (Lindner 2004).

Maar de laatste jaren broeden er steeds vaker Oehoes in het grensgebied van Nederland met Duitsland. Bergen ontbreken hier en het landschap is er in de meeste gebieden juist erg vlak. Waar de reuzenuilen in onze omgeving broeden en welke nestlocaties ze gebruiken, wordt in dit artikel uit de doeken gedaan. Verder wordt een voorzichtig antwoord gegeven op de vraag of de Oehoe nog wel mogelijkheden heeft om zich uit te breiden in ons land.

Methode

Al in de beginfase van ons onderzoek in 2002 werd duidelijk dat Oehoes zeer flexibel kunnen zijn wat de nestplaatskeuze betreft. Om de wirwar van nestplaatsen statistisch te kunnen verwerken zijn alle nesten uit de periode 2002 t/m 2011 ondergebracht in 8 categorieën. Deze verdeling is deels gebaseerd op gegevens uit een artikel van Hans Damink (2004).

De gegevens zijn verzameld in Limburg en enkele broedplaatsen over de grens in België, Gelderland, Overijssel, Münsterland en Osnabrück.

Situering van de nesten:

- Bovenop een steile wand
- In een steile wand
- Grens van een helling en een steile wand
- In een helling
- Op de top van een zandheuveld
- Op de grond in hellingbos
- In bomen
- Overige, vreemde nestplaatsen.

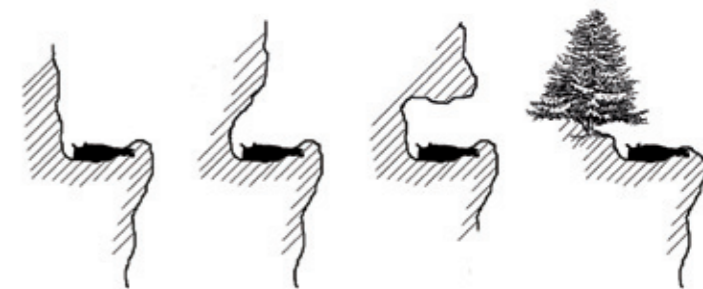
figuur 1. Situering van nesten

Nesttype

Behalve de situering van de nesten is ook gekeken naar de nestlocaties zelf.

Deze zijn als volgt getypeerd:

- Onbeschutte richel
- Beschutte richel
- Holte
- Bovenop de wand
- Roofvogelnest
- Nestkist

figuur 2. Nesttypes. Van links naar rechts: 1. Onbeschutte richel, 2. Beschutte richel, 3. holte en 4. Nestkuil bovenop de wand.

Het verschil tussen een onbeschutte- en beschutte richel is dat bij de laatste de rots- of zandwand boven het nest wat overhelt naar voren. Hierdoor is het nest wat beter beschermd tegen weersinvloeden. Ondiepe holtes zijn niet meer dan lichte uithollingen in de wand (+/- een halve meter diep), terwijl diepe holtes duidelijke gaten zijn in een groeewand en men daarom een duidelijk donker hol ziet (\geq een meter diep).

Daar waar Oehoes bovenop de wand broedden, was meestal sprake van rugdekking in de vorm van braamstruweel of dichte begroeiing van brem of spar (foto 3).

Het verschil tussen een ondiepe holte en een beschutte richel is soms erg klein. Bij een ondiep hol ligt de wand onder- en boven het hol in hetzelfde vlak. Bij een richel ligt de wand boven het nest duidelijk wat naar achteren ten opzichte van de wand onder het nest.

Behalve de situering van het nest en het nesttype hebben we in het veld ook de geschatte nesthoogte en de expositie genoteerd. Voor zover het al eerder gebruikte nesten betrof is ook het voormalig gebruik vastgelegd.

Foto 4. Voorbeeld van een ondiepe holte (nesttype 3). De wand onder en boven het hol loopt in hetzelfde vlak. Euregio 2009, Franz Rolf.

Foto 5. Voorbeeld van een beschutte richel (nesttype 2). De wand onder het nest bevindt zich meer naar voren dan de wand boven het nest. De bovenste wand helt iets naar voren en geeft zo beschutting tegen neerslag. Osnabrück 2009, Roelof Spielman.

Foto 2 en 3. Nestlocatie bovenop een steile zandwand (nesttype 4). Het nest zit links achterin de groeve. Als rugdekking is braamstruweel en brem aanwezig. Euregio 2010, Gejo Wassink.

Resultaten

De resultaten kunnen op 2 manieren worden bekeken. In de tabellen wordt in de eerste en tweede kolom (aantal / %) het totaal aantal nesten genoemd dat gedurende de 10 onderzoeksjaren gevonden is. In de derde en vierde kolom (territoria / %) wordt weergegeven in hoeveel territoria een situatie minimaal 1 keer voorkwam gedurende de totale onderzoeksperiode. In de bespreking is de volgorde van belangrijkheid gebaseerd op deze laatste kolommen (aantal territoria). Bij de eerste manier van benaderen drukken de steengroeves die al langere tijd gevolgd worden namelijk een te zware stempel. Maar voor de liefhebbers van getallen zijn deze gegevens in de tabellen dus wel terug te vinden.

Nestomgeving

In de periode 2002 t/m 2011 zijn 174 nesten geregistreerd behorende bij 51 verschillende territoria. In de meeste gebieden werd tijdens de onderzoeksperiode minimaal één keer in klei- of zandgroeves gebroed (63 nesten in 26 territoria; 42%). Op de tweede plaats staan de Oehoes die in bossen broedden op roofvogelnesten, nestkisten of op de grond (31 nesten bij 15 territoria; 24%). Daarnaast waren steengroeves belangrijke broedgebieden (71 nesten in 14 territoria; 23%). Verder ontdekten we enkele vreemde nestbiotopen zoals een industrieterrein, ruïne en een kasteel.

De reden dat de meeste gegevens van steengroeven afkomstig zijn is dat daar al veel langer Oehoes voorkomen. Veel zandgroeves zijn pas enkele jaren bezet en leveren daardoor een kleinere bijdrage aan de dataset betreffende het aantal nesten.

habitat	aantal	%	territoria	%
Steengroeve	71	41%	14	23%
Zand/kleigroeve	63	36%	26	42%
Bos	31	18%	15	24%
Gebouw	7	4%	5	8%
Overige	2	1%	2	3%
Totaal	174	100%	62	100%

Tabel 1: Nestomgeving. In totaal waren er 51 territoria, maar omdat enkele Oehoes wel eens wisselden tussen bijvoorbeeld broeden in de groeve en het naastgelegen bos, komt het totaal aantal in de tabel uit op 62.

situering van de nesten	aantal nesten	%	territoria	%
a. Bovenop een steile wand	19	11%	11	14%
b. In een steile wand	60	34%	17	21%
c. Grens van een helling en een steile wand	6	3%	5	6%
d. In een helling	21	12%	11	14%
e. Op de top van een zandhevel	4	2%	1	1%
f. Op de grond in hellingbos	5	3%	2	2%
g. In bomen	30	17%	14	17%
h. Overige, vreemde nestplaatsen.	6	3%	4	5%
i. Onbekend	23	13%	16	20%
totaal	174	100%	81	100%

Tabel 2: De situering van de nesten bij 51 broedparen.

geschatte nesthoogte	aantal	%
0	4	3%
1-5	9	7%
6-10	50	36%
11-15	37	27%
16-20	25	18%
21-25	9	7%
26-30	3	2%
>30	1	1%
totaal	138	100%

Tabel 3: Geschatte nesthoogtes (in meters).

Situering van de nesten

In de meeste gebieden werd binnen de onderzoeksperiode van 10 jaren minimaal één keer gebroed in een steile wand (60 nesten in 17 territoria; 21%). Daarnaast werd veel in bomen gebroed (30 nesten in 14 territoria; 17%). Op een gedeelte derde plaats was dat helemaal bovenop een steile wand/helling of ergens midden in een helling (respectievelijk 19 en 21 nesten in 11 territoria; 14%). Vaak waren dit vrij steile hellingen die al enige jaren ongemoeid waren gelaten. Intussen waren ze licht begroeid, maar met voldoende open, zandige plekken (Wassink 2010, foto 6). De nesten bovenop zandwanden hadden alle een zandhevel of dicht struikgewas als rugdekking (foto 3).

Naast deze meest gebruikelijke nestlocaties waren er nog nesten op de grens van helling naar steilwand, op de bodem van boshellingen, op de top van een zandhevel, in een gebouw en in de Enci-groeve op een plateau in het begin van een grotingang (tabel 2).

De meeste nesten bevonden zich in het bovenste deel van een steile wand of helling (n=68, 64%). Nog eens 29% was in het midden en 7% in het onderste deel van de wanden gesitueerd.

De meeste nesten zaten 6-20 meter hoog (81%), met een concentratie tussen 6-10 meter (36%, tabel 3).

Nesttypes

Bij de meeste territoria werd in de onderzoeksperiode minstens 1 keer gebroed op onbeschutte richels in steile wanden of hellingen (38 nesten in 25 ter-

Foto 7. Oehoe. Aalten 2008, Gejo Wassink.

Foto 6. Oehoebroedsel in het middelste gedeelte van een steile helling. Kreis Recklinghausen 2009, Gejo Wassink.

ritoria; 27%). In het zand of losse steengruis werd dan een nestkuil gegraven waarin de eieren werden gelegd. Oehoes slepen net als andere uilen geen nestmateriaal aan en leggen de eieren dus direct op het zand of de stenige ondergrond. Bij deze richels was er geen overhellende wand boven het nest, zodat de nestplek minder goed beschermd was tegen neerslag. Wel was er vaak beschutting door jonge boompjes die bij het nest groeiden.

Op de tweede plaats werd gebroed in holtes, meestal in wanden van steengroeves (39 nesten in 14 territoria; 15%). Deze nestplaatsen waren goed beschermd tegen weersinvloeden. Op een gedeelte derde plaats staan de territoria waar minimaal 1 keer werd gebroed bovenop een wand, en in roofvogel- en door onszelf in elkaar gevlochten nesten (respectievelijk 19 en 23 nesten bij 12 territoria; 13%). De broedsels bovenop een steile wand hadden als rugdekking dicht (braam) struweel of een zandheuvel. Als we de groeve wegdenken is hier eigenlijk sprake van een grondbroedsel, omdat het simpelweg om een nestkuil gaat die op maaiveldhoogte is gesitueerd, maar dan pal aan de rand van een groeve.

Verder waren er nog enkele nesten in nestkisten (3%), in een holte in de muur van een kasteel, in een ruïne, op een transportband in een stil gelegde fabriek, onder een puinbreker op een industrieterrein (foto 9) en in een nestkast in een trafogebouw-tje. Deze laatste was een soort kerkuilenkast met een open voorkant. Ook werd er gebroed op de grond in hellingbos (geschaard onder de noemer "onbeschutte richel"). Het betrof relatief open beukenbossen zonder noemenswaardige ondergroei. De eieren lagen dan in een kuil direct aan de voet van een boom of tegen een wortelkluif van een omgevallen boom (foto 10 en 11).

In de Encigroeve werd enkele keren gebroed op een plateau in de ingang van een gangenstelsel.

nesttype	aantal	%	territoria	%
1. Onbeschutte richel	38	22%	25	27%
2. Beschutte richel	20	11%	9	10%
3. Holte	39	22%	14	15%
4. Bovenop de wand	19	11%	12	13%
5. Roofvogelnest/kunstnest	23	13%	12	13%
6. Nestkast	7	4%	3	3%
7. Holte in gebouw	7	4%	4	4%
8. Onbekend	21	12%	14	15%
Totaal	174	100%	93	100%

Tabel 4: specificering van nesttypes.

Foto 8. Steengroeves zoals deze zijn bijna allemaal bezet door Oehoes. Hier werd gebroed in de door de zon beschenen wand links buiten beeld (zie foto 4). Euregio 2009, Gejo Wassink.

Voormalig gebruik

Van 141 nesten is het voormalig gebruik genoteerd. De meeste Oehoes hadden op een nieuwe plek in het broedgebied een nestkuil gegraven (51%). Daarnaast broedde 39% op dezelfde plek als in het voorgaande jaar.

Verder vonden we in 10% van alle broedsels jongen op oude roofvogelnesten van buizerd en havik waar voorheen nog geen Oehoes op hadden gebroed.

Nestoriëntatie

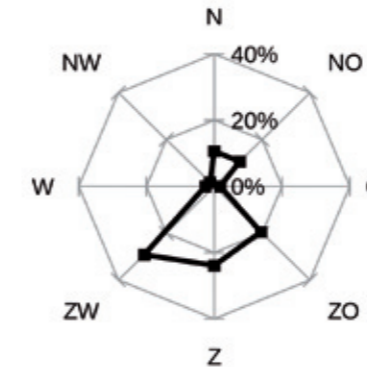
De nesten waren duidelijk zuidelijk georiënteerd (figuur 3). In totaal was 72% van de nesten gericht op het zuidwesten, zuiden of zuidoosten. Op zonnige dagen zagen we dan ook vaak broedende Oehoes die met open snavel en vibrerende kelen hun lichaam probeerden te koelen. In 22% van de gevallen waren de nesten gericht op het noorden of noordoosten. Nog eens 6% waren noord tot oostelijk georiënteerd.

Er was dus een duidelijke voorkeur voor nestplaatsen in de noordelijke groevewanden.

Discussie

Van voorkeur naar alternatief

In de Euregio kennen we ongeveer 10 steengroeves waar Oehoes broeden.

Figuur 3. Oriëntering van de nestplaatsen.

Zand- of kleigroeves met steilwanden van betekenis vinden we zeker vier keer zo veel dan steengroeven. Het is daarom niet zo verwonderlijk dat we veel meer bezette territoria hebben in deze zand/kleigroeves. Overigens wordt in de literatuur nauwelijks over broedgevallen in zandgroeves gesproken. Een goed beschreven broedgeval in een zandgroeve stamt uit 2002 toen in Landkreis Soltau/Fallingstiel een broedgeval bekend werd in de Lüneburger Heide (Eichstädt 2005). Waarschijnlijk is het aantal broedpogingen in zandgroeves de afgelopen jaren explosief gestegen en gebeurde dat daarvoor nauwelijks. Dit zal alles te maken hebben met de toename van de Oehoe buiten de berggebieden. Allereerst werden de beste broedbiotopen in steengroeven bezet. Toen deze bijna allemaal bezet waren, hebben Oehoes steeds meer het vlakke landschap in de euregio bezet, waarbij zandgroeven kennelijk een goed alternatief vormden. Nu ook veel zandgroeven bezet zijn, lijken voormalige vuilstortplaatsen een volgend alternatief. We kennen inmiddels 3 vuilnisbelten waar zich Oehoes gevestigd hebben. Neem daarbij ook nog het feit dat er in hellingbossen gebroed werd, en het is wel duidelijk dat Oehoes zich proberen te vestigen op plekken waar dus verhogingen (heuvels) of verdiepingen (groeves) in het landschap aanwezig zijn.

Flexibel in nestplaatskeuze

De vele nestlocaties en nesttypes laten zien dat deze uilensoort zeer flexibel is in het accepteren van een broedplaats. Zo hebben we Oehoes gezien die het ene jaar bovenop een groeverand broedden, terwijl ze het andere jaar een nestkast accepteerden. Ook waren er uilen die in een zandgroeve broedden, een jaar later op een oud haviknest en daarna weer op een zandheuvel in de groeve. Ondanks de verscheidenheid aan nestlocaties is er

echter toch wel een rode draad in het verhaal. De meeste uilen broedden in de euregio in zandgroeves in of op steile wanden of hellingen. Het feit dat de meeste nesten in steengroeves werden gevonden (tabel 1) heeft te maken met het feit dat enkele steengroeves al vanaf het begin in 2002 werden gedocumenteerd en dus een zware stempel drukken op het totale aantal nesten. De broedplaats zelf betrof meestal een vrij onbeschutte richel. Het is moeilijk te zeggen of deze richels een voorkeur genieten. Geschikte hopen zijn er namelijk amper in zandwanden of zandhellingen, omdat deze meestal voortijdig instorten. In de literatuur wordt gesproken over een voorkeur voor nestplaatsen met een bepaalde mate van overhang van de bovenliggende wand (Damink 2004). Deze studies omvatten echter voornamelijk steengroeven, en daar zal dit type richel ook vaker aanwezig zijn. Omdat de Oehoes in ons onderzoeksgebied meestal in zandgroeves broeden, is het niet verwonderlijk dat de nestplaatsen afwijken van wat in de literatuur gebruikelijk is. Het broeden in zandgroeves brengt ook grote risico's met zich mee. Deze groeves worden vaak druk bezocht door mensen. Ook al zijn de meeste gebieden verboden terrein, overal vonden we sporen van crossmotoren, mountainbikes en andere recreatieve activiteiten. En omdat de Oehoes vaak bovenop de rand van de groeve broedden, zijn veel nesten door mensen verstoord. Mogelijk is dit ook de verklaring voor de constatering dat er vaak van nestplaats werd gewisseld in de zandgroeves. In een steile wand van een steengroeve zijn de nesten meestal veel beter beschermd en onbereikbaar voor mensen. Op dergelijke veilige plekken werd soms dan ook jaren achter elkaar gebroed. Zo broedde de Oehoe in de Encigroeve maar liefst 7 keer op dezelfde nestplek.

Locatie van nesten in de wand

Opvallend in de rode draad is verder dat de meeste nesten zuidelijk georiënteerd zijn. Mogelijk heeft dit te maken met het feit dat dergelijke nestplaatsen droger zijn dan nesten die niet door de zon beschenen worden. Verder broeden Oehoes al in februari als het nog erg koud kan zijn. Wel of geen zon op het nest zou in die periode wel eens veel verschil kunnen uitmaken, broeden op een door de zon beschenen plek kost minder energie. Ook in andere studies blijken nesten duidelijk op zuidelijke richtingen te zijn georiënteerd (Olsson 1979, Bergerhausen 1989).

Jonge oehoe. Limburg 2009, W. Quaedackers.

De meeste nesten zaten in het middelste, of bovenste deel van de wanden. De meeste uilen kozen nestplaatsen tussen de 6 en 10 meter hoogte, niet zo vreemd als we bedenken dat veel wanden niet veel hoger waren dan 15 meter. Maar ook in groeves waar de uilen zowel mogelijkheden boven als onderin de groeve hadden, werden soms erg lage nestlocaties gevonden. In een groeve met een zandwand van zo'n 20 meter hoogte werd bijvoorbeeld op een heuveltje van 4 meter onderin de groeve gebroed. En dit terwijl er hogerop zeker mogelijkheden waren. In februari maakt het mannetje in eerste instantie meerdere nestkuilen in het gebied. Uiteindelijk kiest het vrouwtje dan de plek uit. Een plek bovenin of bovenop een wand of helling kan dan ook onveiliger zijn omdat predatoren als vossen vaak 's nachts over de groeveranden lopen en dergelijke nesten mogelijk eerder zullen ontdekken. In de studie van Olsson (1979) in zuidoost Zweden bleken de meeste nesten

Foto 9. Broedplaats van een Oehoe op een industrieterrein. De eieren lagen onder de puinbreker bij het trapje. Op de achtergrond een hoge berg met puin. Euregio 2009, Gejo Wassink.

ook in het middelste of bovenste gedeelte van de steengroevenwanden te liggen.

De rode draad geeft tot nu toe aan dat Oehoes groeves nodig hebben met een voldoende aanbod aan broedrichels die niet perse hoog hoeven te liggen.

Vreemde broedplaatsen

In Nederland zijn niet veel zandgroeves, omdat bij ons het zand veelal gewonnen wordt met zandzuigers in zandwinningplassen. Betekent dit dat de Oehoe zijn areaal niet verder kan uitbreiden in ons land? Ik denk dat deze uilensoort heeft laten zien hoe flexibel hij kan zijn. Een mooi voorbeeld is een oehoepaar dat in een normaal bosgebied is gaan broeden op kilometers afstand van een stuwwal in Coesfeld. Het heeft daar een buizerdnest uitgekozen en in de wijde omgeving zijn geen verhogingen of verdiepingen in het landschap te vinden.

Een ander voorbeeld is een broedgeval midden op een industrieterrein. De eieren werden gelegd onder een puinbreker die 3 weken had stilgestaan. Toen de arbeiders de machine weer wilden opstarten vloog de Oehoe van de eieren en kwam niet meer terug. Het vreemde was dat het eerste bos op 2 km afstand van deze plek begon. In de hele omgeving was slechts een schamel houtwallekje aanwezig. Opvallend detail was wel dat er ter plekke een erg hoge berg met puin aanwezig was. Voor de Oehoes kennelijk toch weer de heuvel waardoor ze in eerste instantie zijn aangetrokken. Ook industriegebouwen komen in aanmerking als broedplaats. Zo vonden we een broedsel op een transportband binnen in een steenfabriek die enkele maanden was stilgelegd. Bij deze fabriek is later een nestkast geplaatst in

Foto 10. Drie jonge Oehoes in een nest aan de voet van een naaldboom. Coesfeld 2010, Gejo Wassink.

Foto 11. Het biotoop van dit grondbroedsel betrof een helling in open beukenbos. Coesfeld 2010, Gejo Wassink.

een ongebruikt gebouwtje. Deze kast werd onmiddellijk door de uilen aangenomen. In Sauerland broeden Oehoes ook wel eens op vreemde plekken zoals achter de betimmering van een gevel van een steenfabriek of onder een gebogen stuk golfplaat tegen de muur van een fabriek e.d. (Lindner 2004). Kortom, als de oehoedruk vanuit Duitsland wat hoger wordt, zijn er in ons land legio van mogelijkheden. Elke voormalige vuilnisbelt met wat bos in de buurt maakt dan in eerste instantie kans. Ook hebben we in de euregio al verschillende keren oehoebroedsels gevonden in vrij open hellingbossen. In deze beukenopstanden werd dan gebroed op de grond tegen een wortelkluif of de voet van een beuk, meestal bovenaan de helling. Ook elders in Duitsland worden wel eens grondbroedsels in hellingbossen gevonden (Langgemach 2005). We moeten dergelijke gebieden nu al bij voorbaat met de nodige voorzichtigheid inspecteren. Niet tegen horstbomen kloppen om te zien of er een buizerd of havik af vliegt en in hellingbossen pas rond half april gaan zoeken naar nesten. Een Oehoe die overdag per ongeluk wordt verjaagd zal pas 's avonds terugkeren en dan zijn de eieren veelal te sterk afgekoeld. Samen met de goede voedselsituatie in veel delen van ons land (Wassink 2010 a), lijkt het reëel om aan te nemen dat het aantal broedgevallen van de Oehoe in Nederland nog kan toenemen. Spelbreker kan dan nog roofvogelvervolging en rattengif zijn. Oehoes eten ook aas en ik vermoed dat ze al wel slachtoffer zullen zijn geworden van uitgelegd vergiftigd aas. Verder worden er overal ratten bestreden met gifkorrels en kennen we in Limburg de PCB-problematiek (Wassink 2010 b). Hierdoor is

de turn over in Limburg erg hoog. De verwachting is dat door deze milieuproblemen een toename van de soort zeker zal worden vertraagd. 🐞

Literatuur

- Bergerhausen, W., K. Radler & H. Willems, 1989. Besiedlungspräferenzen des Uhus (*Bubo bubo* L.) in der Eifel. Charadrius 25, Heft 4. Nordrhein-Westfälischen Ornithologengesellschaft, Bonn.
- Breuer W., 2010. Uhus schützen beim Rohstoffabbau. Mineralische Rohstoffe 1/2010. Hazemag & EPR GmbH, Dülmen.
- Damink H., 2004. Biotoopgebruik van Oehoes in groeven. Natuurhistorisch maandblad, verborgen valleien, jaargang 93: 101-104.
- Eichstädt D., 2005. Uhubeobachtungen (*Bubo bubo*) in der Lüneburger Heide und in Hamburg. Artenschutzreport (Sonder-) Heft 17/2005: 23-25.
- Glutz von Blotzheim, U.N. & K.M. Bauer, 1980. Handbuch der Vögel Mitteleuropas, Band 9, Auflage 1994, Columbiformes-Piciformes. Aula-verlag, Wiesbaden.
- Langgemach T., 2005. Die Wiederbesiedlung Brandenburgs durch den Uhu (*Bubo bubo*) im Lichte nahrungskundlicher Untersuchungen. Artenschutzreport (Sonder-) Heft 17/2005: 36-44.
- Lindner, M., 2004. Ein wechselvolles Schicksal des Königs der Nacht – Biologie und Bestandsveränderungen des Uhus (*Bubo bubo*) unter besonderer Berücksichtigung des Hochsauerlandkreises. Irrgeister 20./21. Jhg.: 50-73.
- Olsson, V., 1979. Studies on a population of Eagle Owls, *Bubo bubo* (L.) in Southeast Sweden, Viltrevy 11: 1-99.
- Wassink, G.J., 2010. Nestplaatskeuze van de Oehoe in 2010. Oehoenieuws jaargang 2 nr. 3 (digitale nieuwsbrief Stichting Oehoewerkgroep Nederland), Lieveelde.
- Wassink, G.J., 2010 a. Het dieet van de Oehoe in Nederland en enkele aangrenzende gebieden in Duitsland. Limosa 83 (2010): 97-108.
- Wassink, G.J., 2010 b. Wat is er aan de hand met de Oehoe in Limburg? Een vergelijking van de reproductie en mortaliteit van Oehoes tussen de Zuid-Limburgse populatie en die uit het Nederlands/Duitse grensgebied ter hoogte van Gelderland. Limburgse Vogels jaargang 20 (2010): 42-48.